

Роман Садовий

Конституція. Ця збірка законів, характерна для більшості сучасних демократичних держав, закріплює основи політичної та економічної організації суспільства, форму держави, порядок і принципи формування та компетенцію органів державної влади, основи правового статусу людини і громадянина. Кожен громадянин зобов'язаний бути ознайомлений із законодавством своєї держави.

У єврейського народу також була своя конституція. Однак за основу вона мала Тору - П'ятикнижжя Мойсея, у якому містилися приписи, які стосувалися як суспільного, так і релігійного життя. Суспільне право впливало і перепліталось із законами віри. З цієї причини той, хто переступав заповіді, ставав злочинцем і ніс відповідальність, яка могла дійти до вигнання з табору, а в найтяжчих випадках – до каменування.

Сьогодні нас може дивувати дотримання подібного "закону", але саме такий закон дозволив єврейському народу зберегти впродовж історії свою ідентичність. На жаль, були і викривлення. Як відомо нам із сторінок Святого Письма, тогочасні провідники і релігійні діячі народу характеризувались надто ригористичним дотриманням закону аж до такої міри, що не бачили людини за буквою. Яскравим прикладом є притча про милосердного самарянина, яку описує євангелист Лука (див. Лк 10, 25-37). Священик, що проходить повз побитого, не допомагає йому, бо, згідно закону, дотик до крові зробив би його нечистим.

Прийшовши у світ, Христос приніс із собою нове розуміння закону. Так особа переважає над буквою, і у Євангелії ми неодноразово пересвідчуємось у цьому, прослідкувавши за діями Ісуса. Яскравим прикладом є подія, описана євангелистом Іваном, коли до Ісуса привели жінку-чужоложницю (див. Ів 8, 1-11). Згідно старозавітного закону, її мали каменувати, але Ісус питанням "Хто без гріха?" зберігає їй життя. Цим він закликає кожного зазирнути в своє серце, проаналізувати, чи сам досконалий до такої міри, щоб судити інших.

Закон суботи. Надміру ригористичні євреї шанували припис відпочинку у суботу настільки, що у цей день могли ступити лише певну кількість кроків. Саме тому недотримання суботи - "камінь", який дуже часто летів у бік Христа від книжників і фарисеїв. Євангелист Лука пише про оздоровлення скорченої жінки в синагозі, яке відбулося в суботу (див. Лк 13, 10-13). Євангелист Матей описує оздоровлення сухорукого (див. Мт 12, 9-14). Згідно тексту, ця подія відбулась у суботу. Євангелист Іван описує оздоровлення сліпого з допомогою приготованого Ісусом глею, яке також сталося в суботу. Що ж про це кажуть фарисеї? Вони обсипають Христа градом звинувачень: грішний, бо приготував глей із слини і землі в суботу, грішний, бо оздоровив в суботу. Замість подяки за опіку над народом, чує Спаситель слова начальника синагоги: "6 днів маєте, щоб оздоровлятися, а не день суботній" (Лк 13, 14). В іншому місті питають Христа, чого учні рвуть колоски в суботу (пор. Мк. 2, 24). Відповідь Ісуса засоромила гордих

законовчителів. "Хто з вас не відв'язує свого осла і не веде напоїти? Цю жінку треба було звільнити від узів в день суботній" (Лк 15-16). Христос проголошує основний принцип Нового завіту - добро особи, і робить це за допомогою риторичного питання: "Суботу встановлено для людини, а не людину для суботи" (Мк 2, 27).

Важливе місце у Законі посідала чистота. Добре відомою є розповідь про оздоровлення кровоточивої жінки (Мт 9, 20-22). До людей з такою хворобою було заборонено і пальцем торкатися, а жінка простягнула руку і торкнулась Ісуса. Від цього, згідно з Законом, Він вважався нечистим. Однак Спаситель не каже їй нічого, окрім: "Віра твоя спасла тебе" (пор. Мт 9, 22).

І знову про чистоту. Зустрічаємо питання Христу: "Чому твої учні не миють рук, коли споживають страву?" (Мт 15, 2). Відповідаючи, Ісус акцентує їх увагу на чистоті серця перед Богом: "Не те, що до уст входить, оскверняє людину, а те, що з уст виходить" (Мт 1, 11). Також Спаситель дорікає фарисеям за миття посуду ззовні, а не з середини (пор. Мт 23, 25-26). Тут також розуміється очищення серця, щоб славити Бога всім єством, а не так, як фарисеї: "Народ устами мене поважає, серце ж їхнє далеко від мене" (Мт 15, 8). На сторінках Нового Завіту подібних місць є чимало...

Дорогі читачі, мета цієї статті не заперечити приписи Старого Завіту, бо сам Христос говорив: "Не думайте, що я прийшов усунути закон чи пророків: я прийшов їх не усунути, а доповнити... Хто, отже, порушить одну з оцих найменших заповідей і навчить інших так робити, той буде найменшим у Небеснім Царстві" (Мт 5, 17-20). Все досі сказане базується на важливому, але маловідомому біблійному принципі, що неможе бути милосердя там, де не було закону. Важливо також пам'ятати, що слова Христа стосувалися лише обрядових норм і аж ніяк не вічних норм, таких як десять заповідей. Тому хоч ми часто читаємо у Новому Завіті слова, подібні на: "Праведник з віри буде жити" (Рим 1, 17), або "Закон дано не для праведника" (1Тим. 1, 9), не впадаймо в протилежну до книжників крайність. Ісус показує новий ключ до розуміння закону, а саме виконання приписів не із страху перед покаранням, а з любові до ближнього, бо коли людина любить, то не здатна чинити зло. Цей принцип згодом перефразував святий Августин у відомому всім сентенцію: "Люби, і роби що хочеш". Саме до такого новозавітного розуміння закону покликані всі християни.

Роман САДОВИЙ Милосердя ж понад суд (Як 2, 13)//СЛОВО № 1 (65) 2016, с.32-33